

Samrådsredogörelse Detaljplan för del av Riksby 1:3 m.fl. i stadsdelen Bällsta, Bällsta Idrottsplats, Dp 2017-06421

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande	3
Statliga och regionala myndigheter och förbund	3
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	11
Övriga remissinstanser	20
Sakägare enligt fastighetsförteckning	25
Övriga, ej sakägare	31
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	36
Föreslagna förändringar.....	36

Sammanfattning

Planen syftar till att möjliggöra en ny idrottsplats inom området runt Bällsta gård. Idrottsplatsen föreslås innehålla en friidrottshall samt en utomhusarena för friidrott och en 11-spelsplan för fotboll och eventuellt även en isbana. Anläggningen ska även innehålla möjligheter till spontanidrott och rekreation. Planförslaget sändes ut på samråd 2020-02-11 - 2020-03-23. Under samrådet har 36 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men efterfrågar fler utredningar och vissa förändringar i förslaget, framför allt vad gäller justering av Bällstavägens gatusektion, dagvattenhantering, påverkan på luftfartens radiosystem, inmätning och skydd av vegetation, bullerdämpande åtgärder, risk, skydd av kulturmiljö och artskydd av fåglar och groddjur.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Bland sakägare är några positiva och några starkt kritiska till projektet. De kritiska värnar dagens öppna naturområde och vill inte ha någon ny idrottsanläggning överhuvudtaget. Många av de övriga boende som framfört synpunkter, som ej räknas som sakägare, är positiva till förslaget med en ny idrottsplats. Vissa önskar att en inomhushall för andra bollsporter väljs istället för anläggningar för friidrott och fotboll. En del är oroade över att idrottsplatsen ska leda till ökad trafik och buller i området.

Inför en granskning av detaljplanen, och med hänsyn till de synpunkter som har framförts under samrådet, behöver flera frågor utredas vidare. Det är framför allt breddad gatusektion för Bällstavägen, påverkan på radiosystem för luftfarten, dagvatten- och skyfallshantering, artskydd av fåglar och groddjur, bullerreducerande åtgärder. Andra viktiga frågor att utreda vidare är gestaltning av friidrottshallen, garagebyggnaden, läktarna och övriga delar, anpassning till och skydd av kulturmiljön, grönkompensationsåtgärder, anläggning av miljövänligt konstgräs, riskutredning och hantering av ljusstörningar.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att anlägga en ny idrottsplats, Bällsta IP, inom området runt Bällsta gård. Idrottsplatsen föreslås innehålla en komplett friidrottshall, en 11-spelsplan för fotboll med konstgräs och eventuellt även en isbana, samt en utomhusarena för friidrott. Anläggningen ska även innehålla goda möjligheter till spontanidrott och rekreation. Ambitionen är att Bällsta IP ska fungera som ett idrottscentrum för västra delen av Stockholm.

Den mest värdefulla naturen ska bevaras såsom den centrala allén, skogsdungen och läplanteringar runt Bällsta gård. Målet är att Bällsta IP ska upplevas inbjudande och öppen för alla, inte bara för den organiserade idrotten. Detaljplanen ska stärka Bällsta gård som lokal målpunkt och bevara samt tillgängliggöra platsens kulturhistoriska värden.

Platsen för snöupplag som i dagsläget finns längs med Bällstavägen kommer flyttas till väster om friidrottsplatsen, utanför planområdet.

Satsningen på Bällsta IP ligger i linje med stadens mål och det idrottspolitiska programmet att få fler invånare i Stockholm fysiskt aktiva. Staden ska kunna erbjuda alla stadens invånare, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning och etnisk och socioekonomisk bakgrund, möjligheter till träning. Befolkningen i Stockholm växer snabbt och planförslaget blir ett viktigt bidrag för att uppfylla behovet av nya idrottsanläggningar och för att åstadkomma en meningsfull fritid och god hälsa för idrottsintresserade i alla åldrar.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2020-02-11 - 2020-03-23. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i Fyrkanten, Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4. samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annonser om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Bromma tisdagen den 11 februari 2020. Samrådsmöte hölls 2020-02-19 i Fyrkanten, Tekniska nämndhuset, Fleminggatan 4, i form av öppet hus. där ca 15 personer närvarade.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Nedan redovisas en sammanfattning av de synpunkter som inkom under samrådstiden. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2017-06421. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Riksintresse

Länsstyrelsen saknar resonemang om planens påverkan på riksintresset Bromma flygplats. Det är utifrån underlaget oklart om planförslaget innebär någon påverkan på skyddsområden för radiosystem för luftfarten. Plankartan visar höjder för friidrottshall upp till +27 meter vilket innebär att detta genomtränger flygplatsens höjdbegränsande ytor för en mindre yta. Plankartan saknar även reglering av höjder för belysningsstolpar och träd för att säkerställa

att hinderytorna inte genomträngs, vilket behöver kompletteras till granskningsskedet. Utöver att plankartan behöver kompletteras med höjdregreringar som även avser belysningsstolpar, träd etc. rekommenderar Länsstyrelsen att en CNS-analys görs. Mot denna bakgrund och nuvarande underlag bedömer Länsstyrelsen att det finns risk för att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses och att dessa kompletteringar behöver göras innan antagande.

Svar: Friidrottshallens höjd och placering har ändrats efter samrådet. Plankartan kommer att justeras. En påverkansanalys har tagits fram. Ingen signifikant påverkan från den nya bebyggelsen på flygradiotäckningen vid Bromma flygplats har kunnat konstateras.

Hälsa och säkerhet

Risk för olycka

Länsstyrelsen saknar en redovisning i planbeskrivningen av huruvida planområdet påverkas av förhöjda risknivåer på grund av närheten till flygplatsen. Vilka områden runt flygplatsen som är utsatta för förhöjd risknivå framgår av riksintresseprecisering till Bromma flygplats. Ett resonemang kring riskerna som uppkommer vid start och landning behöver finnas med. Kommunen behöver beskriva den lämplighetsbedömning som gjorts med hänsyn till riskbilden.

Svar: Planbeskrivningen har kompletterats med resonemang kring riskerna som uppkommer vid start och landning, och en redogörelse huruvida planområdet påverkas av förhöjda risknivåer på grund av närheten till flygplatsen. Planområdet anses inte påverkas av förhöjda risknivåer.

Buller

Länsstyrelsen anser att Naturvårdsverkets vägledning för industribuller och annat verksamhetsbuller ska användas som stöd i detta fall. Kommunen bör redogöra för dessa riktvärden i planbeskrivningen. Verksamheten innebär att bulleralstrande utomhusaktiviteter hamnar nära befintliga bostäder utan mellanliggande byggnader som skärmar av bullret. Bullerdämpande åtgärder kommer att krävas, så som bullerskärmar och en begränsning av idrottsplatsens öppettider (nattetid) för att undvika störning till närliggande bostäder. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att ta fram en fördjupad bullerutredning och i granskningen redogöra för lämpliga åtgärder. Om det krävs att en åtgärd har en viss placering (riktning eller liknande) samt en viss höjd för att få önskat bullerskydd, bör detta regleras på plankartan.

Svar: Det har utretts i det fortsatta arbetet vilka åtgärder som är möjliga för att minimera bullerstörningar. Plankartan har uppdaterats med bestämmelse som möjliggör bullerskydd mellan fotbollsplanen och intilliggande villaområde, och mellan spontanidrottsytor och villabebyggelse.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen instämmer med kommunen att planens genomförande troligen inte leder till sämre möjligheter att följa miljökvalitetsnormerna i Bällstaån trots de något ökande mängder utsläpp i beräkningarna. Inom planområdet anser Länsstyrelsen att det finns bra förslag till åtgärder för att lokalt omhänderta dagvatten enligt kommunens minsta åtgärdsnivå. Länsstyrelsen delar dock även bedömningen i utredningen; att en stor fördröjning bör skapas utöver kommunens minsta åtgärdsnivå för att klara miljökvalitetsnormerna inom planen.

Även om Länsstyrelsen delar kommunens bedömning i det stora hela behöver dagvattenutredningen och resonemanget i planbeskrivningen stämma bättre överens. Med de föreslagna dagvattenåtgärderna kommer utsläpp av fosfor, kväve och diverse metaller att öka något över dagens mängder. Det stämmer inte överens med resonemanget i planbeskrivningen, där en minskning av samtliga ämnen nämns. Kommunen rekommenderas justera texterna så att de stämmer överens.

Svar: Dagvattenfrågan har studerats vidare och dagvattenutredningen har uppdaterats. Dagvatten från planområdet kommer att tas om hand inom planområdet. Stadens krav ska uppfyllas. Plats för omhändertagande av ytterligare vatten kommer att finnas inom planen. SVOA utreder för närvarande den större övergripande problematiken med avrinning och översvämning i hela närområdet och hur det ska lösas. Plankartan har utökats med ett E-område mellan Ekesiöö och Bällsta allé för att möjliggöra en eventuell pumpstation.

Översvämningsrisk till följd av skyfall

Planområdet ligger på en utsatt plats för översvämningsrisk vid skyfall. Hur frågan hanteras i planen är också av betydelse för hur dagvatten kan påverka områden nedströms planområdet.

Länsstyrelsen bedömer att dagvattenutredningen (WSP 2019-12-20) är en bra utgångspunkt för att hantera skyfall och översvämningsrisken. Till granskningsskedet bör kommunen titta vidare på lämpliga regleringar i plankartan som säkerställer att åtgärderna genomförs.

Svar: Översvämningsfrågan har studerats vidare och dagvattenutredningen har uppdaterats. Illustrationer och höjdsättningar har setts över i plankartan.

Lokala kulturvärden

Planförslaget innebär att tidigare odlingsmark i direkt anslutning till gården försvinner. Läsbarheten av områdets kulturhistoriska värden minskar därmed kraftigt. I planbeskrivningen anges att kommunens ambition är att bevara så mycket som möjligt av de mest värdefulla delarna av det ursprungliga kulturlandskapet. Länsstyrelsen saknar redogörelse för vilka dessa värdefulla delar är. Vi efterfrågar även ett tydliggörande av på vilket sätt det säkerställs att kulturlandskapet fortsatt kan förstås och upplevas.

Svar: I planförslaget är de delar av kulturlandskapet som bedöms vara de mest värdefulla bevarade, ytorna vid Bällsta gård. Det gäller allén, lövgången med lind i områdets nordvästra gräns och skogsdungen i den nordöstra delen. Många av de gamla träden runt Bällsta gård ska också bevaras. Området ska fortsatt ha en grön karaktär i ytorna mellan de olika idrottsanläggningarna. Värdefulla träd och stenmurar kommer att skyddas i planen.

Frågor av betydelse för planens genomförbarhet

Artskydd

Inom planområdet förekommer bland annat ängspiplärka och sånglärka, även som häckande par enligt observationer registrerade i Artportalen. Båda arterna omfattas av 4 § artskyddsförordningen (2007:845) och är enligt Artdatabanken nära hotade. För att säkerställa att detaljplanen är förenlig med artskyddsförordningen behöver kommunen i planbeskrivningen redogöra för arternas bevarandestatus i området. Det behöver även redovisas en bedömning av hur bortfallet av arternas livsmiljö kommer att påverka respektive arts bevarandestatus, både i området och på biogeografisk nivå. Eventuella skydds- och försiktighetsåtgärder ska redovisas om sådana krävs för att undvika att förbuden i artskyddsförordningen utlöses.

Enligt 4 § artskyddsförordningen är det förbjudet att störa vilda fåglar under häckningstid, samt att skada eller förstöra fåglarnas häckningsplatser. Länsstyrelsen vill därför upplysa om att eventuell avverkning av träd där fåglar häckar får därför inte ske under perioden 1 mars - 31 juli.

För att säkerställa att detaljplanen inte är förbjuden enligt artskyddsförordningen ska en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken göras för det föreslagna anläggandet av en ny

groddjursdamm väster om planområdet. Anmälan ska göras senast sex veckor från det att befintligt dike avses att läggas igen.

Svar: En inventering av groddjur och rödlistade fåglar med åtgärdsförslag har tagits fram för att kunna bedöma bevarandestatus. Inga groddjur har hittats vid inventeringen i området. Planhandlingarna har kompletterats med förslag på kompensationsåtgärder för fåglar.

Träd

Äldre träd avses att skyddas och bevaras i detaljplanen. Länsstyrelsen vill uppmärksamma att vid avverkning av särskilt skyddsvärda träd kan separat samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken krävas. Inom planområdet finns det trädrader (allén) som omfattas av de generella biotopskyddsbestämmelserna i 7 kap. 11 § miljöbalken. En möjlighet att tydliggöra trädens skydd i detaljplanen är att reglera dessa med markbestämmelsen "Allé".

Svar: En trädinmätning har utförts. Värdefulla träd skyddas med n-bestämmelse på plankartan. Plankartan har kompletterats med bestämmelse "allé".

Fornlämningar

Enligt planbeskrivningen är fornlämning 51:1 (L2013:1234) och 51:2 (L2013:1235) flyttade. Det är dock bara L2013:1234, milstenen, som är flyttad. Fornlämning L2013:1235, platsen för Bällsta gamla by- och gårdstomt ligger kvar. Bytomten är dock bebyggd och kommer enligt planförslaget fortsättningsvis att ha kvar nuvarande byggnad med omgivande grönytor, vilket innebär att den i denna del inte är att betrakta som en lagskyddad fornlämning. Länsstyrelsen bedömer därmed att det inte krävs några arkeologiska åtgärder inom detaljplaneområdet. Det beror på att Bällsta gård kommer att bevaras med vissa grönytor runt om och att det i anslutning till gården tidigare har funnits en rad verksamheter som gjort att marken är relativt omrörd.

Svar: Planbeskrivningen justeras med korrekt information om fornlämningarna.

Planbestämmelser

Länsstyrelsen anser att det är positivt att befintlig bebyggelsen har skyddats med bestämmelser om skydd av kulturvärden samt rivningsbebyggelse. Länsstyrelsen anser att formuleringar som anger att "ursprunglig exteriör utformning ska bevaras" är en otydlig angivelse. Länsstyrelsen rekommenderar att

planbestämmelsen utformas på ett sätt så att det tydligare framgår vilka delar av exteriören som anses värdebärande för de kulturhistoriska värdena.

Svar: Förtydligande skyddsbestämmelser har tagits fram för att framhålla och bevara Bällsta gårds kulturhistoriska värden.

Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen ställer sig positiva till en ny busshållplats vid idrottsplatsen som är en viktig målpunkt för många. För att bussen ska få fullgod framkomlighet behöver vägbredden på Bällstavägen utökas från 6,5 till 7 meter. Detta är extra viktigt då vägen i framtiden kommer att behöva stomnässtandard. Avståndet mellan väderskydd och körbana behöver utökas från 1,2 m till 2,35 m. Det nämns att eventuell del av cykelbanan kan flyttas till Swedavias mark så att mer utrymme möjliggör en bra lösning för väderskydd vid hållplatsen. Det vore en bra lösning. Hållplatser och vägbredder ska utformas i enlighet med Region Stockholms riktlinjer för utformning av infrastruktur för busstrafik (RiBuss).

Svar: Gatusektionen för Bällstavägen har justerats och breddats så att körfälten får rätt bredd och pendlingsstråk för cykel, dike, ny busshållplats mm. får plats. Friidrottshallen har då flyttats några meter norrut. Gatumarken har sedan tagits bort ut planen.

Storstockholms Brandförsvär (SSBF)

Hantering av olycksrisker

SSBF vill se mer analys av riskkällorna Bromma flygplats, och eventuella transporter av farligt gods på Bällstavägen. De anser att riskerna kopplade till flygtrafik samt hantering av brandfarliga varor är ohanterade. Det bör undersökas hur Bromma flygplats verksamhet kan påverka planområdet ur ett riskperspektiv. I planbeskrivningen nämns att 4-5 transporter med flygbränsle dagligen transporteras på Cirrusvägen. Cirrusvägen ligger som närmst ca 27 meter från planerad bebyggelse, och riskerna med dessa transporter behöver beaktas. Den föreslagna verksamheten kommer sannolikt att ha högt personantal, runt 3000 åskådare, vilket bör beaktas vid den riskbedömning som utförs. SSBF vill uppmärksamma att detta kan resultera i högre krav på utrymning och frångänglighet från berörda byggnader. Det bör också tas hänsyn till var stora mängder utrymmande personer förväntas ta vägen efter genomförd utrymning.

Utöver detta har staden i detta läge identifierat en översvämningsrisk vid korsningen Bällstavägen/Gamla

Bromstensvägen. Vid ett hundraårsregn har vattendjup över en (1) meter bedömts. Denna korsning ligger utanför planområdet, men utifrån översvämningsrisken är det avgörande att denna problematik hanteras för att säkerställa dels människors säkerhet men även räddningstjänsten och andra blåljusmyndigheters framkomlighet både till planområdet och andra områden. Vid dessa vattendjup kan inte brandfordon passera. Planerad bebyggelse ökar de hårdgjorda ytorna i området, vilket SSBF bedömer kan påverka vattenmängden som ansamlas. Det förefaller avgörande att de mängder regn som tillkommer från området vid ett 100-årsregn inte också hamnar i lågpunkten Bällstavägen/Gamla Bromstensvägen utan omhändertas där det inte påverkar framkomligheten. Staden bör även hantera korsningens redan utsatta höjdsättning utanför denna plan.

Svar: Enligt uppgifter från Swedavia så kör lastbilar med flygbränsle fram till bränslecisterner på Cirrusvägen för tömning som ligger ca 150 meter från planerad friidrottshall. Frågan har stämts av med SSBF och bedöms inte påverka planförslaget. Planbeskrivningen har uppdaterats.

Dagvattenfrågan har studerats vidare och dagvattenutredningen har uppdaterats. Dagvatten från planområdet kommer att tas om hand inom planområdet. Stadens krav ska uppfyllas. Plats för omhändertagande av ytterligare vatten kommer att finnas inom planen. SVOA utreder för närvarande den större övergripande problematiken med avrinning och översvämning i hela närområdet och hur det ska lösas. Plankartan ger möjlighet till ett e-område med pumpanläggning.

Möjlighet till räddningsinsatser

I samband med släckinsats måste framkomlighet till byggnader för SSBF:s räddningsfordon beaktas. Detta är i grunden en projekteringsfråga, men den bör möjliggöras i plan. SSBF anser att det är oklart hur framkomligheten är planerad i denna plan. Träd och annan vegetation får inte hindra räddningstjänstens framkomlighet eller åtkomlighet vid insats. Lösningen ska vara hållbar över tid då träd och annan vegetation växer i storlek.

Svar: Räddningsfordon kan angöra idrottsplatsen både via Bällsta allé och från Bällstavägen, och de kan köra på samma vägar som är avsedda driftsfordon i området.

Brandvatten

SSBF anser att behovet av nya brandposter i området bör ses över och kompletteras i samråd med förvaltaren av brandpostnätet. För ett konventionellt brandpostsystem rekommenderar SSBF ett

avstånd om 75 meter från brandpost till uppställningsplats för räddningsfordon, dvs. 150 meter mellan två brandposter.

Svar: Behovet av nya brandposter i området ska ses över, men är en genomförandefråga. Det finns möjlighet att utöka med nya brandposter under genomförandet av planen.

Swedavia

Detaljplanen skulle behöva justeras med hänsyn till höjdrestriktioner som gäller vid Bromma flygplats. Området ligger innanför influensområde för navigationshjälpmedel inom flygplatsen. Det skulle behöva säkerställas att utformning av friidrottshallen samt läktarsektionen vid friidrottsplanen ej påverkar störande för flygplatsens navigationsutrustning. En CNS-analys kan göras efter att kommentarer gällande höjdrestriktioner har omhändertagits. Swedavia har även synpunkter på vissa texter och illustrationer i planhandlingarna som de anser felaktiga.

Svar: Friidrottshallens höjd och placering har ändrats efter samrådet. Plankartan har sedan justerats med korrekta höjder på byggnader och läktare som visar att de höjdrestriktioner som gäller vid Bromma flygplats inte överskrids. En påverkansanalys har tagits fram. Ingen signifikant påverkan från den nya bebyggelsen på flygradiotäckningen vid Bromma flygplats har kunnat konstateras.

Luftfartsverket (LFV)

Luftfartsverket påpekar att planförslaget ligger inom skyddsområden för olika radiosystem för luftfarten. LFV kan ej godkänna detaljplanen utan föregående särskild utredning. LFV föreslår att Stockholms stad tar fram en påverkansanalys, en så kallad CNS-analys.

Svar: Se svar till Swedavia.

Trafikverket

Trafikverket hänvisar till Luftfartsverkets yttrande och att planförslaget med dess fastigheter i sin helhet ligger inom skyddsområden för Luftfartsverkets olika radiosystem för luftfarten vid Solvalla. Det kommer därmed krävas särskilda utredningar innan planförslaget kan godkännas.

Trafikverket saknar resonemang i planförslaget kring de risker som uppkommer vid flygplans start och landning på Bromma flygplats och kopplat till utformningen av planförslaget.

Svar: Se svar ovan till Swedavia och Luftfartsverket. Resonemang kring risker som uppkommer vid start och landning på Bromma flygplats har lagts till i planbeskrivningen.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden (MHN) tillstyrker planförslaget under förutsättning att:

- Planens påverkan på fåglar och groddjur utreds samt att förslag på kompensationsåtgärder för dessa redovisas.
- Området med högt naturvärde i planområdets östra del undantas från exploatering.
- Föreslagen dagvattenhantering säkerställs i planhandlingarna.
- Förslag på bullerdämpande åtgärder för de boende i närområdet redovisas.

MHN anser att planförslaget i större utsträckning behöver anpassas utifrån planområdets naturvärden. Naturvärdesinventeringen visar att det inom planområdet finns höga naturvärden, till exempel öppna gräsmarker och brynmiljöer som gynnar fåglar, gamla ädellövträd med ovanliga lavar samt potentiella lekmiljöer och övervintringsmiljöer för groddjur.

Svar: En inventering av både fåglar och groddjur har utförts efter samrådet. Inga groddjur har hittats. I planbeskrivningen redovisas förslag på kompensationsåtgärder för fåglar som att till exempel spara hålträd, sätta upp fågelholkar, bevara och utveckla lövrika skogsbryn, variera skötseln av gräsmarkerna i och utanför planområdet.

Dagvatten

Enligt dagvattenutredningen är det inte fastlagt vilken vattenförekomst dagvattnet från området kommer att ledas till. I det fortsatta planarbetet behöver det klargöras om vattnet kommer att ledas till Bällstaån eller Mälaren-Ulvsundasjön. Om Mälaren-Ulvsundasjön är recipient behöver beskrivningen av statusen i recipienten uppdateras i planhandlingarna.

Dagvattnet från parkeringen föreslås omhändertas genom infiltration i växtbäddar. Det behöver förtydligas hur ytaavrinningen från parkeringen sker. Det behöver också säkerställas att den föreslagna översvämningssytan öster om allén genomförs. Gröna tak föreslås anläggas på delar av friidrottshallen för att ta hand om dagvatten. Detta behöver säkerställas i planhandlingarna.

MHN anser att avrinningskoefficienten som använts för konstgräsplanen och gräsplanen i dagvattenutredningen är för låg. Beräkningarna visar därmed på för låga dagvattenmängder och behöver därför uppdateras.

För konstgräsplanen och ytor med platsgjuten gummibeläggning bör miljöförvaltningens rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi tillämpas. Möjligheten att minska andelen gummibelagda ytor för spontanidrott i områdets norra del vid Bällsta gård bör undersökas i det fortsatta planarbetet.

Svar: Dagvattenutredningen har kompletterats så att det bättre framgår vilken påverkan förslaget har på dagvattenhantering och hur och om det påverkar miljö kvalitetsnormer för vatten. Åtgärder för att klara dagvattenhanteringskrav och miljö kvalitetsnormer redovisas också. Dagvattenutredningen har kompletterats med förtydligande texter om vilken recipient som väljs. Gröna tak säkerställs genom planbestämmelse f6 i plankartan.

Buller

MHN anser att idrottsplatsen kan innebära problem ur bullersynpunkt både för boende och idrottsutövare, beroende på hur omfattande användningen blir. Erfarenheter från tidigare samlokalisering av bostäder och idrottsplatser visar att det ofta förekommer synpunkter och klagomål från närboende. Här finns förutsättningar att begränsa risken för framtida problem genom att dels låta läktaren vid fotbollsplanen fungera som skärm, dels se över ytorna för spontanidrott, samt slutligen planera för att verksamhetens totala omfattning hålls på en rimlig nivå och stänger kl 22.00. Med åtgärder enligt ovan bedöms det ändå bli en fungerande idrottsplats ur bullersynpunkt.

Svar: Plankartan har kompletterats med ett möjliggörande av bullerskydd mot intilliggande bostäder samt att föreslagen läktare i östra delen kan ha en bullerskyddande funktion.

Ljus från idrottsplatsen

Enligt planbeskrivningen ska strålkastare riktas så att de inte stör flygtrafiken. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att även ljusstörningar för boende i närområdet ska utredas och förebyggas.

Svar: Störningar från strålkastare och hur eventuella störningar kan minimeras kommer att utredas i det fortsatta planarbetet.

Övriga synpunkter

MHN anser att installation av solenergi på friidrottsanläggningens tak bör möjliggöras i plankartan. Även om det inte skulle vara aktuellt inom planen nu, så ger det möjlighet att installera det i ett

senare skede.

Svar: Synpunkten noteras. Det finns inget hinder att uppföra solceller på tak så länge högsta tillåtna totalhöjd inte överskrids,

Stadsdelsnämnden

Bromma stadsdelsförvaltning ställer sig i huvudsak positiv till den föreslagna idrottsanläggningen, Bällsta IP, eftersom det i dag finns ett behov av en sådan anläggning i västra Stockholm samtidigt som utbyggnaden av Solvallastaden och Mariehäll behöver få tillgång till idrottsverksamhet och aktivitetsytor. Det finns dock en del frågor som behöver belysas i det fortsatta planarbetet samt några förslag från förvaltningen:

Löpslingan som föreslås bör vara belyst ur ett trygghetsperspektiv.

Svar: Synpunkten noteras och tas vidare till genomförandet.

Det finns en närliggande lekplats vid Gamla Bromstensvägen som skulle kunna utvecklas ytterligare som ett komplement till idrottsanläggningen. Vid samma grönyta finns även en gammal pulkabacke som kan restaureras, vilket de boende i Bällsta har uttryckt önskemål om.

Svar: Lekplatsen och pulkabacken ligger utanför denna detaljplan och hanteras inte inom detta planarbete, men synpunkten noteras.

Förslaget har en negativ påverkan på områdets naturvärden bl.a. de öppna fälten med långgräsängar. Effekten av förslaget innebär att områdets kulturvärden samt helheten med den fina miljön kring Bällsta gård med allén och de öppna fälten påverkas negativt eller förstörs. Den beskrivning av naturvärden som ges i samrådshandlingen saknar framförallt en redogörelse för hur grodornas habitat i den södra delen (mellan friidrottshallen och bollplanen) ska skyddas. En möjlighet är då att diket bevaras. Förvaltningen anser det vara viktigt att de höga natur- och kulturvärdena bevaras vid Bällsta gård.

Svar: En groddjursinventering har gjorts men inga grodor har hittats i området. Diket kommer inte att kunna behållas i nuvarande läge med gällande förslag.

Förvaltningen saknar för närvarande en trafikutredning som anger konsekvenserna för Gamla Bromstensvägen där det är sannolikt att trafikmängden kommer att öka. Den planerade infarten från Mjölvägen till idrottsplatsens garage och verkstad innebär ett ökat

tryck, en trafikrisk samt en olägenhet för de boende i området. Dessutom upplever de boende utmed Gamla Bromstensvägen problem med vibrationer i fastigheterna vilka uppstår på grund av trafiken.

En adekvat frågeställning är huruvida idrottsplatsens parkering kommer att kunna ”svälja” det parkeringsbehov som uppstår vid större begivenheter och samtidiga arrangemang? Detta lär ge en negativ trafikeffekt även på Gamla Bromstensvägen och Mjölvägen bland annat av bilister som söker parkering samt uppkommen genomfartstrafik.

Svar: För Bällsta IP föreslås antalet parkeringsplatser uppgå till 210 st. för bil och drygt 200 st. för cykel. Detta ligger i linje med de beräkningar som idrottsförvaltningen tagit fram för parkering. Cykelparkering är möjlig att utöka om behovet skulle uppstå. Vid större arrangemang kan eventuellt snöupplaget delvis användas som bilparkering. Viss ökning av genomfartstrafik kan då uppstå, men eftersom större tävlingar planeras att arrangeras sällan så bedöms olägenheterna som relativt små. Tack vare Bällstavägens breddning och att friidrottshallen flyttas några meter norrut finns det möjlighet att anlägga en busshållplats närmare entrén till idrottsområdet. Det minskar behovet av att välja bilen till Bällsta IP vilket motiverar valt parkeringstal. .

Hur behoven för funktionshindrade skall kunna tillgodoses avseende tillgängligheten inom anläggningen med dess faciliteter behöver tydliggöras då detta inte framgår av förslaget.

Svar: Tillgängligheten för funktionshindrade inom anläggningen ska följa riktlinjer enligt handboken ”Stockholm – en stad för alla”.

Trafikkontoret

Trafikkontoret ser positivt på att tillskapa flera ytor för idrott i Västerort. Vidare anser kontoret att förslaget ligger i linjen med gällande översiktsplan.

Kontoret anser att det tydligt framgår att dispositionen av planområdet och dess funktioner är direkt beroende av en ombyggnation av Bällstavägen, och att frågan måste utredas ytterligare eftersom viktiga funktioner inom planområdet, så som trafikföring, angöring, tillgänglighet m.m. är avhängda Bällstavägens ombyggnation. Kontoret anser att en signalreglering vid idrottsplatsens in- och utfart är helt nödvändig. Det föreslagna körfältet för vänstersvägande fordon är också nödvändigt. Hur långt detta måste vara behöver studeras närmare.

Kontoret anser att konsekvenserna av en in/utfart samt ett vänstersvängsfält inte är utredda till fullo. Förslaget bör redogöra vad för typ av reglering, utöver trafiksignaler, man planerar för ifall parkeringen blir svår att komma ut från.

Trafikkontoret menar att alternativet att ansluta in- och utfarten till området via Mjölvägen behöver studeras vidare. En lösning via Mjölvägen innebär att man undviker ytterligare en trafiksignalanläggning och störningarna på Ballstavägen kommer att bli mindre för samtliga trafikslag. Det gynnar bland annat gångtrafiken, pendlingscyklingen och en framtida stombusslinje.

Planen föreslår två nya hållplatslägen för buss längs Ballstavägen. En ny hållplats måste föreslås efter dialog med Trafikförvaltningen. Förslaget innebär intrång på befintligt arrende samt att linjedragning på Ballstavägen förändras. Kontoret förutsätter att det i planförslaget tydligt redogörs för konsekvenserna av en sådan förändring för trafiken på Ballstavägen och för hållplatsernas tekniska genomförbarhet.

Den till planförslaget bifogade trafikutredningen anger att en dialog med Trafikförvaltningen behöver föras för att inhämta deras synpunkter på ytterligare en hållplats utmed Ballstavägen. Kontoret menar att ingreppet på vägens sektion, befintliga arrenden och påverkan på gång- och cykeltrafik är betydande och förslagets konsekvenser måste ställas mot vinsten av en ny hållplats.

Kontoret anser att det i planen behöver utredas och säkerhetsställas att den nya entrévägen till Ballstas huvudbyggnad i norr inte möjliggör genomfart. Planbeskrivningen bör redogöra för cykelparkering vid entréer i enlighet med förslag ur trafikutredningen.

Trafikutredningen anger att motståndet till att ta bilen i angivet område är lågt, ändå föreslås något lägre antal P-platser än vid motsvarande anläggningar i Stockholm. Som motivering anger man goda gång- och cykelmöjligheter samt god kollektivtrafikförsörjning. Trafikutredningen bör således utreda och redogöra för huruvida god tillgång på andra trafikslag vid liknande anläggningar faktiskt innebär minskat antal bilåkare. Vad blir konsekvenserna på bilåkande om de nya hållplatserna för buss inte anläggs. Parkering för rörelsehindrades skall ordnas på fastighetsmark. Planförslaget bör redovisa möjlig placering för angöring till samtliga entréer och att avståndet däremellan inte överstiger 10 m. Trafikutredningen anger att enligt kommunens hastighetsplan kommer hastigheten på Gamla Bromstensvägen att

ändras till 40 km/h. Hastighetsplanen för Bromma är i ett utredningsskede och det finns i dagsläget inget beslut om vilken hastighet som kommer att rekommenderas på Gamla Bromstensvägen samt Bällstavägen.

Om det planeras för belysning i området som Trafikkontoret förväntas äga skall kontorets belysningsingenjörer samt deras konsulter kravställa samt granska projektering.

Svar. Bällstavägens gatusektion har breddats så att alla funktioner ska kunna inrymmas. Stadsbyggnadskontorets förordar en in- och utfart från Bällstavägen. En in- och utfart via Mjölvägen skulle orsaka större trafikstörningar för de boende i småhusområdet och skulle även innebära ett större ingrepp i natur- och kulturmiljön med en ytkrävande parkeringsplats placerad på den öppna gräsmarken nära Bällsta allé och skogsdungen. I tillägg är sikten längs Mjölvägen begränsad i svängen, men relativt god i korsningen. Mjölvägen är smal (5,5m) och har en trottoar (1,5m) för gående. Eftersom parkeringen ska dimensioneras för bussar också, måste de kunna angöra Mjölvägen, vilket är komplicerat och kräver viss ombyggnad i korsningen (refug som måste rivas) och då bussarna tar svängen på Mjölvägen så kan de inte möta andra fordon utan att behöva köra upp på trottoaren.

Nya busshållplatser vid det föreslagna idrottsområdet är en förutsättning för en sådan exploatering och minskar även bilberoendet. Förslaget med nya hållplatslägen för buss längs Bällstavägen närmare idrottsplatsen stöds också av Trafikförvaltningen.

Synpunkter om belysning är en genomförandefråga.

Fastighetskontoret

Bullerskydd

I planbeskrivningen förutsätts att ett bullerskydd av något slag kommer behövas mellan fotbollsplanen och småhusbebyggelsen. Yta för detta bör anges i planen, och tydliggöras om detta skydd hamnar på kvarters- eller parkmark.

Svar: Plankartan har kompletterats med planbestämmelse om att bullerskydd får sättas upp på kvartersmark i anslutning till läktaren mellan fotbollsplanen och småhusbebyggelsen samt på spontanidrottsytorna.

Planbestämmelser

Generellt saknas ytor för tillkommande förråd och andra mindre byggnader på stadens idrottsplatser. Det är därför bra med flexibla planer, som fungerar över tid. Det behovet bör ses över, och att delar av prickmarken i stället görs om till korsprickad mark, där mindre kompletteringsbyggnader kan tillåtas.

Kontorets önskan är att i första hand kunna bekräfta pågående verksamhet som är D-vård i form av korttidsboende och fritidsverksamhet för ungdomar med psykiska funktionshinder. Enligt tillgängliga bullerkarteringar ligger nivån runt Bällsta på cirka 55 dB(A) vilket kan möjliggöra för vårdboende och fritidsverksamhet. Kontoret önskar att användningsbestämmelserna rörande huvudbyggnaden kompletteras C, D och O för att lämna öppet för en bred framtida verksamhet.

Svar: Inga former av permanent boende eller vårdboende är möjligt pga. flygbullret. Pågående verksamhet bekräftas genom (O) Tillfällig vistelse.

Skydds- och varsamhetsbestämmelser

Fastighetskontoret har initierat en inventering av gårdens huvudbyggnad och föreslår flera skydds- och varsamhetsbestämmelser för Bällsta gårds huvudbyggnad.

Svar: Efter samrådet har en kulturhistorisk värdering tagits fram för Bällsta Gård av Stadsmuseet. Utifrån detta har ett nytt förslag på (q) skydds- och (k) varsamhetsbestämmelser tagits fram i samråd med fastighetskontoret.

Tillfarter och angöring

Kontoret vill uppmärksamma att huvudtillfart till huvudbyggnaden blir från norr mot Skorpvägen. Tillfartsvägen måste ges en utformning som stödjer verksamheten i dagens huvudbyggnad men också i den byggnad som idag används som verkstadsbyggnad. Med tanke på verksamhetens delvis offentliga karaktär måste en tillgängliganpassad angöring in till huvudbyggnaden liksom en parkeringsplats för funktionshindrade säkerställas i planen.

Svar: En tillgängliganpassad angöring in till huvudbyggnaden från Skorpvägen liksom en parkeringsplats för funktionshindrade möjliggörs i planen.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningen vill att allén planläggs som idrottsmark (R) istället för parkmark (PARK), för framtida funktion, drift och investeringar i idrottsplatsen. Trädallén har redan sitt skydd i form av biotopskydd enligt miljöbalken (MB).

Svar: Bällsta allé med flera ytor är planlagda som allmän plats – park för att säkra allmänhetens tillgång till området. Viktiga gång- och cykelstråk genom området ska utgöra allmän plats alternativt säkras upp som x-område på kvartersmark. Ytterligare kvartersmark (R) skulle privatisera hela området, och möjliggöra en instängsling av området. Allén kommer dessutom att förses med ytterligare en planbestämmelse för att säkra det kulturhistoriska värdet.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret ser positivt på att förslaget bevarar stora delar av de högst klassade naturvärdena samt bevarar Bällsta gård och Bällsta allé som centrala element på platsen. Inför det fortsatta planarbetet och projekteringen behöver tidigare utredningar kompletteras med en inventering och inmätning av värdefulla träd.

För att hantera den trafik som Bällsta IP kommer generera, samt för att undvika köbildning på Bällstavägen behöver sektionen breddas för ett nytt vänstersvängkörfält till idrottsplatsen. Även två nya busshållplatser planeras anläggas. Breddningen av Bällstavägen har inte hanterats i samrådsförslaget och kommer innebära att idrottsanläggningarna behöver flytta norrut. Detta för att få plats med den nya sektionen. Denna fråga behöver säkerställas till granskningsskedet. Även utformningen på parkeringsytan behöver utredas vidare för att säkra att alla funktioner får plats. Däribland tillräckligt med parkeringsplatser, angöringsfunktioner för idrottsbussar, och parkering för rörelsehindrade.

Det finns idag dagvattenproblematik i och intill området. SVOAs ledningar är underdimensionerade och de har inte kapacitet att ta emot mer i sina dagvattenledningar som finns i området. Detta medför att lågpunkten som är i korsningen Bällstavägen/Gamla Bromstensvägen riskerar att översvämmas redan i dagsläget. Hur dagvattnet ska tas om hand i planområdet behöver därför utredas i det kommande planarbetet.

Exploateringskontoret förordar att detaljplanen även fortsättningsvis behåller gång- och cykelvägar inom planområdet som allmän plats för att säkerställa att allmänheten kan röra sig i och igenom området.

Svar: Angående dagvatten se svar till Länsstyrelsen, MHN och SVOA. Det har säkerställts att den nya sektionen för Bällstavägen och parkeringsytan rymmer alla funktioner. Planen ska fortsättningsvis bidra till att behålla de höga naturvärdena och att gång- och cykelvägar inom planområdet förblir allmän plats.

Stockholms stadsmuseum

Stadsutvecklingsenheten bedömer att förslaget till detaljplan skulle innebära negativ påverkan på områdets kulturhistoriska värden och att kulturlandskapet – helheten med gård, allé och de tidigare odlingsmarkerna med till stor del fria siktlinjer – inte längre skulle gå att uppfatta. Förslaget tar inte hänsyn till platsens kulturvärden och skulle leda till att ett av få kvarvarande exempel på denna typ av anläggningar inte längre skulle vara möjligt att uppleva i sitt sammanhang. För att i möjligaste mån minska denna negativa påverkan bör de ytor som i plankartan föreslås för spontanidrott i stället regleras som grönområde (PARK) med syfte att återskapa Bällsta gårds trädgårdsanläggningar med utgångspunkt i vad som framkommer i den antikvariska konsekvensanalysen, den antikvariska förundersökningen samt de två landskapsanalyserna. Dessa ytor bör komplettera de grönområden, bland annat kullen mot småstugeområdet, som i dag föreslås få bestämmelsen PARK i plankartan. Friidrottsplatsens samt fotbollsplanens läktare bör utgå så att vissa siktlinjer behålls.

Stadsutvecklingsenheten är dock positiv till att gårdsbyggnadens samt flygelns kulturhistoriska värden ges förutsättningar att bevaras med skyddsbestämmelser (q) och rivningsförbud (r) i en detaljplan. Skyddsbestämmelserna kan enligt stadsutvecklingsenheten förtydligas.

Svar: Behovet av idrottsytor i Stockholm är mycket stort och ska vägas mot påverkan på kulturlandskapet. I planförslaget är de mest värdefulla delarna av natur- och kulturmiljön sparade såsom Bällsta gård, flygelbyggnaden, Bällsta allé och läplanteringar. Idrottsanläggningarna har medvetet placerats på de omgivande gräsmarkerna på avstånd från gården.

Bällsta gårds karaktärsdrag omhändertas och bevaras genom fler tydliggörande skyddsbestämmelser i plankartan.

Behovet av ytor för spontanidrott bedöms som stort och att istället återskapa Bällsta gårds trädgårdsanläggningar är inte aktuellt i denna detaljplan. Ytorna är dessutom redan ianspråktaga och hårdgjorda.

Läktarna bedöms som viktiga för att skapa en fungerande och attraktiv idrottsanläggning med möjlighet att arrangera större publikarrangemang.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om återuppförande av den västra flygeln. Att återskapa flygeln skulle öka förståelsen för gården som helhet. Vidare är det viktigt att idrottsanläggningens karaktär är öppen och inbjuder till spontanbesök, dvs. att den inte uppfattas som otillgänglig för förbipasserande. Att bollplanen utformas med konstgräs är olyckligt och Skönhetsrådet önskar att man hittar en lösning med naturgräs även om detta medför mer underhåll.

Svar: Tyvärr finns det inget behov av en återuppförd västra flygelbyggnad. En byggnad där skulle dessutom komma i konflikt med föreslagen friidrottsbana och dess behov av kringtytor. Stadsbyggnadskontoret har få möjligheter att kräva en återuppbyggnad. Beläggningsmaterialet är ingen fråga som regleras i detaljplan, även om konstgräs väljs framför naturgräs eftersom det kan användas betydligt mer under hela året och kräver mindre underhåll.

Stadsbyggnadsnämndens råd för funktionshinderfrågor

Har ej inkommit med synpunkter under samrådstiden.

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten har inga synpunkter.

Övriga remissinstanser**Stockholm Vatten och Avfall AB*****VA-försörjning***

VA-anslutning kan beredas via befintliga ledningar i Bällstavägen samt Mjölvägen/Gamla Bromstensvägen. Idag har Bällsta gård förbindelsepunkt för vatten vid Bällstavägen, behöver ses över då fastighetsindelningen förändras. Spillvattenanslutningen för Bällsta gård går mot Mjölvägen. Ny anslutning för friidrottshallen kan beredas vid korsningen Bällstavägen/Bällsta allé.

Svar: Synpunkten noteras.

Vattenförsörjning

Lägsta vattentryck i förbindelsepunkt motsvarar nivån +50 m vilket vid normalt anordnande av installationen kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställen över nivån +30 m. Sådan tryckstegring bekostas ej av Stockholm Vatten och Avfall.

Svar: Synpunkten noteras.

Dagvatten

Föreslagen plan för Bällsta IP ligger i ett instängt område och befintligt dagvattenledningsnät är inte dimensionerat för de potentiellt höga dagvattenflödena från exploateringen. Avledningen av dagvatten behöver lösas i ett större sammanhang där omgivande planering av samtliga kommande exploateringar (Solvallastaden, OKQ8, Tvärbanan) samordnas. Hanteringen av skyfall och höga flöden ska hanteras i planen med fria ytliga avvattningsvägar, det behöver förtydligas i planhandlingarna hur detta hanteras.

Anläggningar för lokalt omhändertagande dimensioneras enligt åtgärdsnivån. Det kan krävas ytterligare fördröjning innan dagvattnet släpps till nätet pga. kapacitetsproblem i mottagande nät samt översvämningskänsliga ytor nedströms planområdet. Detaljplanen innebär en stor ökning av dagvattenflöden jämfört med nuläget. Dagvattnet från detaljplaneområdet kommer att avledas till Bällstaån. I Bällstaån råder kapacitetsbrist och utredningar pågår hos SVOA för att utreda hur ån ska klara nuvarande och framtida dagvattenflöden. Solvalla är en av de punkter längs ån där problemen är extra komplicerade och översvämningsrisker förekommer i dagsläget strax uppströms Solvalla. På grund av detta kan SVOA behöva anlägga fördröjningsmagasin för dagvatten inom planen för Bällsta IP. Därför önskar SVOA att så mycket yta som möjligt i planen avsätts för SVOA:s fördröjningsanläggningar, dvs. utöver de anläggningar som dimensioneras för att följa åtgärdsnivån. Sådan fördröjning skulle exempelvis kunna ske under idrottsanläggningarna.

Vidare bör dagvatten från planen avledas så att det kan släppas i Bällstaån nedströms Solvalla, inte uppströms. I nuläget ligger närmaste anslutningspunkt till utloppet nedströms Solvalla i Travbanevägen, men notera att pågående planer kan innebära att befintligt ledningsnät läggs om. Nya ledningar behöver byggas från Norra Solvallakopplet för att kunna ansluta Bällsta IP till dagvattennätet. Det är en komplicerad ledningsförläggning som kräver planering och samordning med det som planeras i området i övrigt.

Dagvattenutredningen bör redovisa flöden efter föreslagna dagvattenåtgärder, se stadens checklista för dagvattenutredningar.

Svar: Dagvattenutredningen har uppdaterats med korrekta flöden efter föreslagna dagvattenåtgärder och avrinningskoefficienter, enligt stadens checklista. Stadsbyggnadskontoret delar uppfattningen att avledningen av dagvatten behöver lösas i ett större sammanhang där omgivande planering av samtliga

kommande exploatering (Solvallastaden, OKQ8, Tvärbanan) samordnas. Detta behöver ske i dialog mellan berörda aktörer. Men detta är en större fråga och kan inte lösas inom ramen för detaljplanarbetet för Bällsta IP. Dagvattnet inom planområdet kommer att kunna tas omhand. Dessutom finns möjligheter till omhändertagande av ytterligare vatten inom området. Plankartan har, i samråd med SVOA, utökats med ett E-område som möjliggör en pumpstation.

Rening

Enligt stadens åtgärdsnivå ska dagvatten från hårdgjorda ytor fördröjas och renas i system som dimensioneras med en volym på 20 mm. Föreslagen fördröjning och rening om angivna 997 m3 är troligtvis i underkant.

De växtbäddar som redovisas på parkeringen ser ut att sakna ytlig magasinering. Det är också svårt att se om tillrinnande flöden från fältet i väster kan ledas runt parkeringen eller om de blir stående mot parkeringen. Plankartan behöver uppdateras med utrymme för ytlig avledning.

Svar: I den reviderade och uppdaterade dagvattenutredningen föreslås att dagvatten från planområdet i första hand infiltreras och fördröjas i nedsänkta grönytor. För att uppfylla Stockholms Stads riktlinjer om magasinering av 20 mm föreslås dagvatten från kvartersmarken även att fördröjas-och renas i växtbäddar, makadammagasin samt kassetmagasin inom kvartersmarken. Dagvatten från allmän platsmark föreslås att fördröjas i en torr damm i södra området mellan Bällsta Allé och Ekesiöös fastighet.

Föroreningar

Konstgräs är en av de största förorenande källorna till plast i sjöar och vattendrag. I linje med Miljöförvaltningens rekommendationer bör ytor med konstgräs och gummigranulat minimeras och miljövänliga alternativ väljas. Partiklar från planen ska fångas i filter innan anslutning till det allmänna ledningsnätet.

I föreslagen utformning av dagvattenhanteringen ökar den totala belastningen av näringsämnen, koppar och kvicksilver, trots renande insatser. Storleken på dagvattenanläggningarna bör uppdateras för att följa åtgärdsnivån, med detta bör även beräkningar på belastande föroreningar uppdateras.

Om gröna tak anläggs ska läckage av näringsämnen via dagvattnet undvikas, gärna genom att anlägga växtlighet som inte ska gödslas (exempelvis torräng).

Svar: Synpunkterna har tagits om hand i den uppdaterade dagvattenutredningen samt kommer att hanteras i genomförandet.

Översvämningsrisker

Området behöver en höjdsättnings- och avvattningsplan som visar om planerad höjdsättning och utformning fungerar med de flöden som kan uppstå. Det föreslagna dagvattensystemet bör redovisas med flödesvägar och volymer som rymms inom respektive dagvattenanläggning.

Enligt den information SVOA har ägs en del ledningar i korsningen Gamla Bromstensvägen/Bällstavägen av Trafikkontoret, och de ska enligt uppgift vara anslutna till en stenkista. SVOA har inte tillräcklig information om Trafikkontorets anläggning för att i nuläget kunna bedöma om anslutning är lämplig. Om dagvatten från planen ska anslutas till Trafikkontorets anläggning behövs ytterligare utredning. Det är bra att skyfallsåtgärder föreslås inom planen, speciellt eftersom den ligger i ett instängt område. Det skulle dock behöva förtydligas i texten att skyfallsflöden inte skall anslutas till det allmänna dagvattennätet utan ska kunna avledas säkert på ytan.

Svar: Dagvattenutredningen har uppdaterats med nya åtgärder för att hantera översvämningsrisker. Åtgärder som föreslås inom planområdet är nedsänkning av följande ytor: parkeringen, naturgräsplanen, konstgräsplanen, ytor i planområdets nordöstra delar. Dagvattendammen som föreslås för fördröjning av dagvatten från allmän platsmark har även en buffert för att magasinera skyfallsflöden från större delar av planområdet. För att säkerställa att skyfall inte avrinner till Ekesjöös fastighet föreslås ett avskärande dike anläggas längs en framtida gångväg söder om konstgräsplanen.

Grundvatten

En stor del av planområdet har troligtvis en högt stående grundvattenyta. Anläggandet av fördröjande och renande volymer under mark behöver utformas med hänsyn till grundvattennivåerna. I det fortsatta arbetet bör risker rörande påverkan på grundvattennivån behandlas när diket genom planområdet byggs bort.

Svar: Arbeta med risker rörande påverkan på grundvattennivån pågår och kommer att klargöras i det fortsatta arbetet i genomförandet.

Illustrationsmaterial

I planens illustrationsmaterial (AIX Arkitekter, 20-02-04) tycks grannfastigheten Sadeltaket 1 ligga lägre än idrottsplatsen, se sid 10. Illustrationer visar även en damm mellan friidrottshallen och Ekesiöö, denna damm går inte att finna i plankarta, planbeskrivning eller dagvattenutredning. Det bör beskrivas vilken påverkan planläggningen kan antas ha vad gäller översvämningsrisk av Ekesiöös fastighet samt hur ytan mellan Friidrottsplatsen och Ekesiöö är planerad.

En del av friidrottshallens tak ser inte ut att renas eller fördröjas. Taket får inte kopplas direkt till ledningsnät. Stuprör bör förses med utkastare eller liknande så att takvattnet fördröjs innan det släpps på det allmänna dagvattennätet. I dagvattenutredningen föreslås även till viss del gröna tak på en del av friidrottshallen, dessa gröna ytor bör kompletteras i illustrationsmaterialet, alternativt räknas bort ur föreslagna anläggningar om de inte är aktuella.

Svar: Översvämningsytan (dagvattendammen) på parkytan mellan allén och Ekesiöös fastighet ska illustreras tydligare i bildmaterialet och på plankarta. Gröna tak på friidrottshallen har justerats i illustrationsmaterialet

Synpunkter på plankartan

Beroende på hur fastighetsindelningen görs inom planen kan det bli aktuellt med u-område för att försörja Bällsta gård med VA. För befintlig spillvattenservis till Bällsta gård behövs eventuellt ett u-område norr om fotbollsplanen ut mot Mjölvägen. Dialog behövs med SVOA.

Övrigt

Beroende på vilka åtgärder inom planen som är aktuella för att skapa erforderlig fördröjning för dagvatten, kan ytterligare provtagning behöva göras för att klargöra hur schaktmassor kan hanteras.

Svar: Synpunkten noteras

Ellevio

För nätstationen mitt i planområdet kräver Ellevio ett E-område med dimensionerna 10x10 m. Ellevio lokalnät räknar med att nätstationen ska räcka till för planerade verksamheter men effektutrymmet är begränsat. Planens kvartersmark måste även förses med u-områden i plankartan för de befintliga ledningarna. Såväl Mjölvägen som Bällsta allé behöver kunna nås med distributionsledning under skydd av planbestämmelse. Lägen för u-områden behöver även samordnas med Ellevio i kommande projektering för nya ledningar i planen.

Svar: Dimensioner på E-område och placering av u-områden har utretts vidare och justerats i plankartan.

Stockholm Exergi

Stockholm Exergi har ingen erinran vad gäller fjärrvärme/fjärrkyla och undermarksanläggningar. Fjärrvärme kan eventuellt erbjudas.

Svar: Synpunkterna noteras

Bromma Hembygdsförening (BHF)

BHF anser att förslaget till detaljplan för idrottsplatsen är väl utformat och att Bällsta gårds kulturhistoriska värden har blivit väl omhändertagna. En stor förlust för herrgårdens karaktär är dock den tidigare rivningen av den västra flygeln. BHF anser att denna bör återuppföras.

BHF anser att idrottshallens fasaduttryck behöver uppmärksammas och gestaltas annorlunda. Fasaden mot Bällstavägen bör på något sätt anknyta till byggvaruhusets fasader så att dessa blir mindre iögonfallande. Idrottshallens fasad ska naturligtvis dessutom vara estetiskt tilltalande. BHF anser att fönstersättningen mot Bällstavägen förslagsvis görs med höga vertikala fönster för att härigenom erhålla en viss anknytning till de vertikala linjer som finns hos byggvaruhuset. De föreslagna mönstrade fasadytorna bör ersättas med enhetliga ytor, gärna med viss horisontell markering samt i en ljus kulör. BHF anser dessutom att den föreslagna beklädnaden med corteenplåt på sockelvåningen är alltför dominerande i sammanhanget. Det skulle också vara fördelaktigt med en rad träd eller buskar längs Bällstavägen framför byggvaruhuset.

Svar: Utformningen av friidrottshallen har studerats vidare tillsammans med byggaktör och arkitekt. Viktiga utformningsprinciper har säkerställts genom planbestämmelser. Stadsbyggnadskontoret instämmer i att fasaden ska vara estetiskt tilltalande. Att återuppföra den västra flygeln och plantera vegetation framför Ekesiöös byggvaruhandel ingår inte i denna detaljplan. En återuppbyggd flygelbyggnad skulle dessutom komma i konflikt med föreslagen friidrottsbana och dess kringtytor.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Boende, person 1 Mjölvägen

Personen vill framföra kraftig kritik mot att samrådsmötet hölls på Tekniska nämndhuset, och inte i Bällstas närområde. Samrådsmötet

har således inte varit tillgängligt för berörda sakägare. Varför ett nytt samrådsmöte måste hållas i lämplig lokal i Bällstas närhet.

Svar: Information om samrådet skickades ut enligt Stockholms stads rutiner och samrådsmötet höll på mellan kl. 17-20, vilket är en timme längre än normalt. Tekniska nämndhuset är inom räckhåll för berörda sakägare och Stadsbyggnadskontoret anser inte att samrådsmötet behöver göras om.

Samrådshandlingar

Samrådshandlingar är upprättade under olika perioder och det saknas samordning mellan olika handlingar.

Svar: Då detaljplaneprocessen pågår över lång tid är det naturligt att handlingarna upprättas under olika perioder.

Antikvarisk konsekvensanalys

Personen delar den antikvariska konsekvensanalysen som är gjord och att den rivna flygeln skall återuppbyggs på grund av dess mycket viktiga roll i stadsbilden.

Svar: Se kommentar till Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet).

Trafik

Av planbeskrivningen framgår det att Bällstavägen och Gamla Bromstensvän på kort och lång sikt skall omvandlas till stadsgata. Stadsbyggnadskontoret måste redovisa vad man avser med stadsgata.

Detaljplanen måste kompletteras med en bestämmelse om gatumark för trafik för Bällstavägen för de ombyggnader som krävs för detaljplanens genomförande. Detta gäller även för de föreslagna busshållplatserna vid Bällsta allé om Trafikförvaltningen på Region Stockholm accepterar nya hållplatser i detta läge.

Att anlägga en tillfart för maskiner och anställda från Mjölvägen till den föreslagna kontors- och verkstadsbyggnaden är inte lämpligt. Den föreslagna byggnaden är felplicerad och måste flyttas till området vid parkeringen så att det blir en gemensam tillfart till parkering och den föreslagna kontors- och verkstadsbyggnaden. Även här finns motstridiga uppgifter. Av planbeskrivningen framgår att norr om fotbollsplanen och öster om kvarvarande bostadsflygel planeras en förrådsbyggnad för idrottsanläggningens redskap och maskiner.

Svar: Att omvandla Bällstavägen och Gamla Bromstensvägen är en övergripande förhållningsprincip enligt översiktsplanen men ingår inte i detta planarbete och har således tagits bort ur planhandlingarna. Trafikförvaltningen är positiva till nya hållplatser närmare Bällsta allé. En tillfart från Mjölvägen för driftsfordon bedöms ha liten negativ påverkan på de boende i området. Planbeskrivningen har uppdateras.

Barnkonsekvenser

Enligt bullerutredningen kommer barn och ungdomar att utsättas för ljudnivåer från startande och landande flygplan på mellan 77 och 88 dB(A) på idrottsarenan. Det är en uppenbar risk att dessa ljudnivåer förorsakar bullerskador på barn och ungdomar. Det framgår inte hur bullermätningarna utfördes. Hur var vädet eventuell vind, under vilken tid och vilken typ av flygplan och om dom landade eller startade. Dock är det extremt höga värden.

Svar: Gällande lagstiftning kring buller ska följas. Idrottsändamål utgör ingen stadigvarande vistelse och bedöms därför lämplig på platsen. Planförslaget bedöms ha stora positiva konsekvenser för barn. Den föreslagna idrottsplatsen blir ett viktigt bidrag för att åstadkomma en meningsfull fritid och god hälsa för idrottsintresserade i alla åldrar oavsett nivå.

Konstgräsplan med tillhörande läktare

Att föreslå en läktare med en längd av 100 meter som är 9,5 meter hög och som rymmer cirka 1200 personer är helt vansinne. När det bedrivs verksamheter där läktaren är fullsatt kommer ljudnivåer att orsaka problem för de närboende. Även de höga belysningsmasterna kommer att orsaka störande sken för de boende vid Mjölvägen. Samma sak gäller även för den föreslagna läktaren vid idrottsplatsen. Hur många åskådarplatser denna läktare kommer att få är svårtolkad. Planbeskrivningen måste kompletteras hur dessa läktare skall nyttjas.

Svar: Läktare ska utformas för att ha en bullerskyddande funktion mot närliggande bostäder. Belysning ska monteras så att de inte stör bostäder eller flygplats. Läktare anses viktigt för en fungerande idrottsplats. Planen reglerar endast utbredning och höjd av läktare inte exakt utformning och hur de ska nyttjas.

Buller

”Den föreslagna situationsplanen utformning bedöms vara förhållandevis dålig ur bullerhänseende då den innebär att bulleralstrande utomhusaktiviteter, främst fotbollsplan, hamnar nära bostäder utan mellanliggande byggnader som skärmar bullret. Den

huvudsakliga anledningen till att denna situationsplansutformning ändå valts är att det varit ett starkt önskemål från boende att inga nya byggnader som skymmer utsikten från det intilliggande villaområdet. Utförda ljudmätningar på buller från passerande flygtrafik från Bromma flygplats visar på förhållandevis höga maximala ljudnivåer. Detta kan komma att begränsa vilka byggkonstruktioner som är möjliga att använda till de planerade idrottshallarna vilket skulle kunna bli fördyrande för projektet”. Som nämnts tidigare så ersätts byggnaderna med en läktare som rymmer cirka 1200 personer och som är 9,5 meter hög. De föreslagna byggnaderna var något högre och något närmare bostäderna vid Mjölvägen. Det blir således ingen förbättring för de boende med den föreslagna utformningen.

Svar: Se kommentar ovan

Grönkompensation

Planbeskrivningen måste redovisa hur man klarar av spridningssambandet groddjur och hur man klarar av att säkerställa de arealkrävande fågelarter eftersom deras areal kraftigt minskas med den föreslagna byggnationen.

Vidare anser personen det nödvändigt att förse idrottsområdet med ett högt stängsel så att spontana verksamheter efter stängning inte sker samt att skadegörelse motverkas.

Svar: Planbeskrivningen har kompletterats med resultat från fågel och groddjursinventering. Inga groddjur har dock hittats i området. Planbeskrivningen föreslår flera kompensationsåtgärder för fåglar, se svar under nästa rubrik. Detaljplanen förhindrar inte instängsling av kvartersmark, som fotbollsplanen och friidrottsbanan. Parkområdena kommer att hållas öppna eftersom Stadsbyggnadskontoret vill uppmuntra att folk rör sig genom området, och inte stänga ute allmänheten. Idrottsytorna kan regleras med öppettider.

Rödlistade arter

Det är uppenbart att Staden medverkar till att utarma faunan. Det måste även framgå hur staden skall skydda bland annat rödlistade och hotade fåglar och lavar. I diket i planområdets södra del finns även förutsättningar för groddjur. Samtliga groddjur är fridlysta. Planbeskrivningen måste därför redovisa hur dessa fridlysta arter skall överleva och kvarstanna.

Svar: Se svar till Länsstyrelsen och Miljö- och Hälsoskyddsnämnden. Inventering av förekomst av groddjur och fåglar har gjorts efter samrådet. Planhandlingarna föreslår

åtgärder för fåglar som att spara hålträd, placera ut fågelholkar, variera skötsel av gräsmarker, bevара lövrika skogsbyn.

Dagvattenhantering

I bygglovet för bygghandeln finns det begränsningar till hur mycket dagvatten som får släppas till dagvattenledningarna. Begränsningen består i att endast 20 liter per sekund får nå nätet och en avsevärd mängd skall fördröjas inom fastigheten i ett magasin under mark. Det är således omöjligt att tillföra ytterligare dagvatten till ledningsnätet i Gamla Bromstensvägen. Vidare måste det tas hänsyn till smältvatten från det nya läget för snötippen. Det blir således omöjligt att ta bort diketets funktion som korsar parkering och idrottsplats. Eftersom det finns förutsättningar för groddjur och samtliga groddjur är fridlysta. Både diket och de intilliggande gräsmarkerna används också av fåglar under deras flyttsäsong.

Svar: Se svar till Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA).

Dagvattenutredningen har uppdaterats med förtydligande resonemang om snötippen, diket och hur mycket dagvatten som får släppas till ledningsnätet. Se tidigare svar om groddjur.

Boende, person 2 Mjölvägen

Personen är helt emot planförslaget för en ny idrottsanläggning i Bällsta. Det skulle ta bort det lugna området med dess rika djur och naturliv som finns här i Bromma trots närheten till Bromma flygplats. Personen kan inte förstå hur man kan vilja lägga Bällsta IP så nära flyget, den ljudnivå som uppstår vid start och landning samt utsläppen kan inte vara bra för de aktiviteter som skulle vara på en idrottsanläggning.

Svar: Det är en stor utmaning att hitta stora tomma ytor liknande de runt Bällsta gård för nya idrottsplatser i Stockholm. Ljudnivåer och luftkvalitet bedöms lämpliga för en idrottsanläggning.

Boende 1 m.fl. på Gamla Bromstensvägen

Ett absolut spännande projekt och de flesta grannar runt Bromma med omnejd ser positivt i detta. Vi är dock oroliga för ökad trafik på Skorpvägen då det planeras infart därifrån in till idrottsanläggningarna. Vi önskar bara infart från Bällstavägen till den planerade parkeringsplatsen samt infarten Bällsta Allé.

Svar: Infarten vid Skorpvägen är endast till för Bällsta gård och inte för besökare till idrottsplatsen, därför beräknas trafikökningen på Skorpvägen som obetydlig.

Boende, person 3 Mjölvägen

Personen ser idrottsplatser som ett välkommet inslag i staden. Men det är av yttersta vikt att den utformas så att den negativa påverkan för de kringboende minimeras.

Personen anser att bullerutredningen inte alls har berört hur det intilliggande bostadsområdet kan komma att påverkas av flygplansbuller efter att en idrottsplats har byggts. Ett resonemang kring hur staden säkerställer att det intilliggande bostadsområdet inte får en sämre ljudmiljö behöver därför göras.

Parkeringssituationen i det intilliggande bostadsområdet är ansträngd när evenemang hålls på Solvalla. För att undvika att samma situation uppstår vid verksamhet på idrottsplatsen som vid evenemang vid Solvalla behöver parkeringen för idrottsplatsen dimensioneras väl tilltagen, och parkeringstalet på 2,5 platser/1000m² är därför i lägsta laget jämfört med de referensanläggningar som nämns i utredningen, t ex har Sättra IP med samma lägesbaserade parkeringstal 60% fler parkeringar per 1000 m².

Det är av mycket stor vikt att den äng som idag utgör ytan som staden vill ta i anspråk för Bällsta IP och som idag ger stora möjligheter till infiltration av dagvatten också fortsättningsvis får fungera på detta vis för att undvika nya sättskador på befintlig bebyggelse.

Svar: En utbyggnad av idrottsplatsen bedöms inte påverka flygbullret för befintliga bostäder. För Bällsta IP föreslås antalet parkeringsplatser uppgå till 210 st. för bil och drygt 200 st. för cykel. Detta ligger i linje med de beräkningar som idrottsförvaltningen tagit fram för parkering. Cykelparkering är möjlig att utöka om behovet skulle uppstå. Vid större arrangemang kan eventuellt snöupplaget delvis användas som bilparkering. Stadsbyggnadskontoret anser även att behovet av bil kommer att minska om busshållplatsen kan placeras närmare idrottsområdet vid Bällsta allé. Infiltration av dagvatten ska fortsatt fungera väl tack vare olika åtgärder efter att idrottsplatsen är utbyggd, se svar till SVOA, MHN och Länsstyrelsen.

Boende, person 4 Mjölvägen**Synpunkter:**

- Man måste ta mer hänsyn till det kulturella värdet av Bällsta ängar, Bällsta gård samt egnahemshus men inte att förglömma att Bällstavägen var kungens första väg ut till Drottningholm.

- Tillräcklig hänsyn tas inte av detta förslag för faunan, bland annat så gjordes analysen under en period då allting inte blommade.
- Läktaren i anslutning till fotbollsplanen bör tas bort helt, då denna anläggning ska vara till för träning och rekreation och inte matcher, antalet åhörare på läktaren bör uppgå till ca 1100-1200 enligt ritningen vilket medför en hög ljudnivå för de intilliggande villorna.
- Belysningen till fotbollsplanen bör endast riktas mot Bällsta allé dvs inte från Bällsta allé mot Mjölvägen för att inte störa boende.
- Vall mot Mjölvägen bör byggas istället för läktare eller plank för att minska insynen för de boende.
- Infarten från Mjölvägen till Bällsta IPs garage etc. bör inte gå från Mjölvägen då tyngre transporter inte ska gå på Mjölvägen och om de skulle göra det för att ombilda Mjölvägen till stadsgata föreslås att man inför parkeringstillstånd vilket är absurt för oss boende där många villor inte har någon uppfart.
- Busshållplats vid infarten till Bällsta allé kommer skapa trafikchaos och likaså infarten till planerad parkeringsuppställning
- Ljudnivån kan inte vara acceptabel för barn och ungdomar, se bifogad film över bullerupptagning.
- Vi anser att det måste finnas bättre plats för barnens träning och rekreation och är därmed emot denna lösning av ovanstående skäl.

Svar: Se kommentar till Stockholms stadsmuseum, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Trafikkontoret m.fl. Det är stor brist på ytor för idrott i Stockholm, och Stadsbyggnadskontoret anser att området vid Bällsta gård är lämpligt för en idrottsplats trots närheten till flygplatsen och bullret. Belysningen till fotbollsplanen ska riktas så att den inte stör de närboende eller flygtrafiken. Läktaren är viktig för större arrangemang. Mjölvägen är inte tänkt att omvandlas till stadsgata, och är främst avsedd för boende och driftspersonal. En busshållplats beräknas inte leda till ökad trafik, snarare kan det göra att fler väljer bort bilen när de ska till idrottsplatsen.

Övriga, ej sakägare

Person 1, adress okänd

Personen vill tacka och berömma detta fantastiska initiativ! Det bor väldigt många barn och ungdomar både i närområdet men även i

stadsdelarna runt omkring som skulle få stor nytta av detta. Det här skulle verkligen bli en bra samlingspunkt för hela Västerort! Personen ser behovet av idrottsytor både för föreningar men inte minst för spontanidrott väldigt tydligt.

Svar: Synpunkterna noteras.

Boende på Martebogatan

Området är i stort behov av ytterligare en inomhushall med fullstora mått, för innebandy, handboll, basket osv. Skulle också fungera utmärkt som idrottshall för planerad skola i närområdet.

Svar: Synpunkterna noteras.

Person 2, adress okänd

Jag och min familj ställer oss mycket positiva till förslaget. Det skulle vara mycket positivt för alla barn i Mariehäll och andra delar av Bromma. Vi saknar tillgång till fotbollsplaner i direkt närhet. En friidrottsanläggning är ett extra plus - den skulle vara positiv för hela Bromma, Spånga. För att träna friidrott nu hänvisas man till Sundbyberg.

Svar: Synpunkterna noteras.

Boende på Kyrkoherdevägen

Personen vill framföra följande synpunkter.

1. För att främja att besökare tar sig till idrottsplatsen via cykel behövs det ordentligt med plats för att säkert kunna ställa ifrån sig sin cykel.
2. Färre och färre barn cyklar regelbundet, jag önskar att det även anläggs en cykelpark i anslutning till idrottsplatsen. Det har tidigare funnits som förslag till Bromma SDF, jag vet dock inte hur frågan har behandlats.
3. Innebandy är en sport som växer stort i Stockholm men tyvärr finns det inte tillgång tillräckligt många fullstora hallar, det vore bra om det kunde rymmas i denna plan.

Svar: För Bällsta IP föreslås ca 200 st. parkeringsplatser för cykel. Detta ligger i linje med de beräkningar som idrottsförvaltningen tagit fram. Cykelparkering är möjlig att utöka om behovet skulle uppstå. En idrottshall för innebandy och andra bollsporter ingår inte i denna detaljplan eftersom utrymmet är begränsat. Detaljplanen reglerar dock inte vilka sporter som ska bedrivas i hallen.

Boende 1 på Bällstavägen

Inga synpunkter på bygget i sig. Det blir ett trevligt inslag i området. Men som boende på Bällstavägen i Eneby/Bromma Kyrka tycker personen det är hög tid att staden i sin planering av utbyggnad av området kring Bällsta och Bromma Blocks också börjar planera för hur trafiksituationen kan bli bättre på Bällstavägen. Det är extremt mycket trafik redan idag och om inget görs i samband med utbyggnad av Bromma blocks och Bällsta kommer trafiksituationen bli ohållbar.

Svar: Enligt trafikutredningen kan de tillkommande bilresorna på Bällstavägen till Bällsta IP uppgå till omkring 340 resor/dygn. Exakt hur dessa fördelas på Bällstavägen är svårt att uppskatta då det beror på var idrottsutövarna och övriga besökare bor, vilket är något som förändras från år till år. Trafiken till idrottsområdet bedöms primärt förekomma på eftermiddagarna och kvällarna då det är träningar för friidrott och fotboll. Tävlingar inom friidrott och fotbollsmatcher på Bällsta IP bedöms förekomma primärt på helger, då trafiken på Bällstavägen är lägre än vad den är under vardagarna.

Planen möjliggör att busshållplatser kan placeras vid Bällstavägen nära allén, vilket kan bidra till minskat bilåkande. Idrottsplatsen är tillgänglig med cykel.

Boende på Grekfararvägen

En boende längs Bällstavägen uttrycker stark oro för den ökade trafiken till och från anläggningen. Bällstavägen från Bergslagsvägen till den tänkta anläggningen kommer bli betydligt mer trafikerad och därför bör man säkra upp att den ökade trafiken inte ökar riskerna för barn. Utöver detta ska tilläggas att hus längs vägen redan tar skada av trafiken vad gäller buller, sättningar etc. Har man över huvud taget tagit med den ökade trafiken i planerna? Att flytta en busshållplats vid Solvalla kommer nämligen inte minska trafiken avsevärt. Föräldrar kommer fortfarande skjutsa och hämta varje timme. Man skjutsar för att man inte vågar låta barnen åka kollektivt själva i dagens samhälle.

Svar: Se svar ovan

Boende 1 på Stora Ängby allé

Personen välkomnar att det byggs idrottsanläggningar men anser att staden har prioriterat fel angående vad som behöver byggas. Istället för att bygga en fotbollsplan med läktare så bör resurser kraftfullt läggas på att bygga minst fem stycken gymnastiksalor eller en stor hall som kan delas av. Dessa hallar kan nyttjas året runt till många olika idrotter. Ungdomar behöver inte en till fotbollsplan

med tillhörande läktare, utan är i behov av enkla funktionsdugliga hallar likt inomhushallarna vid Stora Mossen & Grimstahallen. Ska det byggas fotbollsplaner, gör det enkelt för att optimera investeringen. Strunta i läktare. Bygg enkla planer och kombinera med inomhushall(ar) som kan användas hela året för många idrotter av såväl unga, gamla, pojkar och flickor.

Svar: Enligt idrottsförvaltningens bedömning är behovet av ytor för friidrott större än en inomhushall för andra sporter. På grund av brist på utrymme är det inte möjligt att planlägga för en till inomhushall inom denna detaljplan. Behovet av inomhushallar tas dessutom om hand i pågående planläggning i Ulvsunda i Pripps gamla fabrik. Läktare är viktiga för att kunna arrangera tävlingar och skapa mer social aktivitet. De ska även ha en bullerdämpande funktion.

Person 3, adress okänd

Ser alldeles fantastiskt bra ut. Buller måste väl ändå vara en fullständig icke-fråga då anläggningen ligger inom ett par hundra meter från banänden på Bromma Flygplats? Bygg!

Svar: Synpunkten noteras.

Person 4, adress okänd

Bygg en skateboardpark i anslutning till idrottscentret. Idag finns alla skateboardparker i söderort. I västerort saknas det i stort sett skateboardanläggningar bortsett från ett fåtal ramper.

Svar: En skateboardpark inryms inte i denna detaljplan.

Boende 2 på Stora ängby allé

Det är enorm brist på idrottsytor för såväl skola som föreningar i Bromma. Denna nya yta är en nödvändig idrottsyta sedan många år. Detta bör tas med i beaktande kring den nya idrottsytan:

- Även de minsta barnen behöver lekyta.
- Välj multihallar och se till att man kan utöva flertalet sporter inklusive pingis, innebandy och kanske fotboll (som dock har mest utrymme i Bromma).
- Se till att ha en säker, upplyst yta för att skjutsa och hämta barnen.

Svar: Detaljplanen ska ge möjlighet till spontanidrott och lek utöver anläggningarna för organiserad idrott. En multihall för andra bollsporter ingår inte i denna detaljplan eftersom utrymmet är begränsat. Parkeringsplatsen ska vara upplyst.

Boende 2 på Bällstavägen

Personen tycker att det är ett ogenomtänkt projekt eftersom det inte finns många liknande promenad- och motionsytor med sådan vacker ängsmiljö och vid utsikt. Just denna plats bjuder på extremt många olika miljötyper på ett och samma ställe och det är en väldigt populär promenadyta för framförallt hundägare. Personen förstår att det är brist på idrottsanläggningar i området men är det inte viktigare att bevara den natur vi har kvar innan allt byggs upp av bostäder.

Svar: Stadsbyggnadskontoret instämmer i påståendet att ytor för promenad och hundrastning försvinner, men idrottsplatsen ska fortsatt ha en grön karaktär och erbjuda många gång- och cykelförbindelser genom området ut till närliggande friområden.

Idrottsförening i Bromma

Det är med stor glädje som idrottsföreningen tagit del av samrådsunderlagen gällande Bällsta IP. Detta är extra intressant för idrottsföreningen i och med den geografiska närheten till föreningens huvudsakliga upptagningsområde för medlemmar i Västerort. Idrottsföreningen konstaterar till sin vår stora förvåning att det i nuvarande samrådsunderlag helt saknas planer på en hall för inomhusidrotter, en multisportarena. Bällsta IP borde därför kompletteras med en inomhusarena, multisportarena, där idrotter som innebandy, handboll, fäktning, basket och badminton och andra inomhusidrotter kan utöva verksamhet. Det råder en generell brist på idrottsanläggningar i Västerort, men extra mycket gäller detta för inomhusidrotterna. En multisportarena för inomhusidrotter är både mindre störd av flygtrafiken samt genererar väsentligt mycket mindre ljud mot omgivande boenden, vilket även eliminerar behovet av ett bullerstaket. Av den anledningen anser Ängby IF att en multisportarena passar betydligt bättre än en fotbollsplan på planerad plats och därmed hör prioriteras.

En eventuell inomhusarena bör även byggas med en publikläktare, för att möjliggöra evenemang och matcher i högre serier.

Skulle det vara så att mark finns tillgängligt för både fotbollsplan och multisportarena är givetvis det att föredra, för att på så vis skapa en idrottsplats för så många idrotter som möjligt. Annars så bör en multisportanläggning, med alla dess utnyttjandemöjligheter prioriteras före en fotbollsplan.

Svar: Idrottsförvaltningen prioriterar anläggningar för fotboll och friidrott högre än en hall för andra inomhusidrotter i detta projekt. På grund av brist på utrymme är det inte möjligt att planlägga för en till inomhushall. Om situationen ändras vid Bromma flygplats skulle idrottsplatsen kunna utökas med en inomhushall för övriga

bollsporter. Det pågår även planläggning i Ulvsunda i Prippts gamla fabrik för inomhusidrott.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Det är stor brist på idrottsplatser i Stockholm, och det är en utmaning att hitta nya stora oexploaterade ytor i staden motsvarande de ytor som finns vid Bällsta gård. Stadsbyggnadskontoret ser planförslaget som ett viktigt bidrag för att åstadkomma en meningsfull fritid och god folkhälsa för idrottsintresserade i alla åldrar oavsett nivå. För barn och ungdomar är det viktigt att kunna idrotta i närmiljön. Det är också viktigt att idrottsanläggningens karaktär är öppen och inbjuder till spontanbesök, dvs. att den inte uppfattas som otillgänglig för förbipasserande.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet har följande frågor studerats vidare och hanterats till granskning av planen:

- **Gatusektion Bällstavägen.** För att hantera den trafik som Bällsta IP kommer generera, samt för att undvika köbildning på Bällstavägen behöver gatusektionen breddas för ett nytt vänstersvängkörfält till idrottsplatsen. Även två nya busshållplatser planeras anläggas. Breddningen av Bällstavägen har nu utretts och innebär att friidrottshallen behöver flytta några meter norrut. Detta för att få plats med den nya gatusektionen, som ska inrymma busshållplatser, vänstersvängfält, dagvattendike, omdragning av cykelpendlingsstråk och övergångsställe vid allén. Flytten av friidrottshallen påverkar dock inte placeringen av övriga anläggningar i området.
- **Flyghinderanalys.** En CNS-analys har tagits fram, och den säkerställer att Luftfartverkets radiotäckning inte påverkas av föreslagna byggnader, läktare, belysningsstolpar och andra objekt i planförslaget.
- **Risk.** Planbeskrivningen har kompletterats med resonemang kring riskerna som uppkommer vid start och landning, och en redogörelse huruvida planområdet påverkas av förhöjda risknivåer på grund av närheten till flygplatsen och

transporter av flygbränsle. Inga förhöjda risknivåer bedöms finnas inom planområdet

Dagvatten. Dagvattenlösningen har setts över pga. de svåra förhållandena och inkomna synpunkter. Enligt den reviderade och uppdaterade dagvattenutredningen uppfylls Stockholm Stads riktlinjer för dagvattenhantering och skyfall, och detaljplanen uppnår den av kommunen beslutade åtgärdsnivån med föreslagen dagvattenhantering. Planbeskrivning har justerats. Plankartan har utökats med ett E-område som möjliggör en pumpstation.

- **Inventering av fåglar och groddjur.** En inventering av rödlistade fåglar och groddjur i området har gjorts för att kunna bedöma bevarandestatus. Planhandlingarna har kompletterats med förslag på kompensationsåtgärder för fåglar. Inga grodor har hittats i området.
- **Trädinventering.** Särskilt värdefulla träd har mätts in, främst allén och träden i nordvästra delen vid Bällsta gård. De flesta värdefulla träd ligger på parkmark, Ett träd som ska skyddas utanför parkmark har getts n-bestämmelse.
- **Grönkompensation.** Planbeskrivningen har kompletterats med fler åtgärder som gäller upprustning och skötsel av allén, förslag på naturlika planteringar inom planområdet och förbättringar för fåglar.
- **Gestaltning av friidrottshallen.** Placering av och höjd på friidrottshallen har justerats. Viktiga gestaltungsprinciper har studerats vidare och säkerställs i plankartan genom utformningsbestämmelser (f).
- **Planbestämmelser.** Användningsbestämmelser, skyddsbestämmelser (q) och varsamhetsbestämmelser (k) för Bällsta gård och flygelbyggnaden har setts över och kompletterats i plankartan.
- **Bullerskydd, läktare.** Det har reglerats i plankartan så att planen ger möjlighet att sätta upp bullerskydd vid läktaren till fotbollsplanen och även norr om ytorna för spontanidrott.
- **Gångvägar och x-områden.** Gångstråk och hur allmänheten rör sig genom området har säkrats upp genom att reglera med x-områden i plankartan på vissa viktiga gångkopplingar.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Karin Norlander
planchef

Thomas Jansson
stadsplanerare